

Restaura

Restauratie en conservatie van archeologische en historische voorwerpen

Restauratierapport van een drakenfiguur van lood

In opdracht van het Provinciaal Depot Bodemvondsten Wormer

PDW 2011-25

Restaura

restauratieatelier
Restaura

Jo Kempkens & Ton Lupak
Windmolenven 45 6081 PJ Haelen
0475 592947 info@restaura.nl

Onderzoek van de drakenfiguur

Voordat een begin gemaakt werd met de behandeling en de restauratie van de loden drakenfiguur zijn eerst alle zichtbare gegevens fotografisch vastgelegd. Om details goed te kunnen beoordelen, is de draak van de huidige ondersteuning verwijderd. Dit betreft dan vooral de onderzijde van de draak die naast de stalen constructie ook nog deels ingesloten is door blokjes van plexiglas. Bij het fotografisch registreren van de huidige toestand zijn de bijzonderheden apart in detail gefotografeerd.

Afbeeldingen: 72376 – 72375

Omschrijving toestand linker vleugel van de drakenfiguur

De loden draak is eerder in zijn geheel behandeld met was. Deze is plaatselijk dik en overdadig aangebracht.

De linker vleugel is vervormd en is plat tegen het lijf gedrukt. Bij de aanzet van de vleugel aan het lijf is het materiaal opgerekt en zijn er scheurtjes ontstaan. De twee bovenste uiteinden van de vleugel zijn sterk vervormd, deze vertonen scherpe vouwen en een punt is bijna geheel doorgebroken.

Afbeeldingen: 72374 – 72388 - 72389

Omschrijving toestand linker vleugel van de drakenfiguur

Zowel in de vleugel als in het lijf is op gelijke hoogte een doorboring aangebracht. Mogelijk bevond zich hier een ijzeren stift waarmee de vleugel als extra steun aan het lijf was bevestigd. Aan de buitenzijde van de vleugel is het gaatje afgestopt met een loden propje.

Omschrijving toestand rechter vleugel van de drakenfiguur

De rechter vleugel is eveneens vervormd maar heeft wel nog zijn oorspronkelijke positie behouden. Ook hier is bij de aanzet van de vleugel aan het lijf scheurvorming opgetreden. Het bovenste uiteinde van de vleugel is sterk vervormd. Dit is grotendeels gebroken en verdraaid.

Ook bij deze vleugel zijn doorboringen aangebracht waarin zich zeer waarschijnlijk een stift als extra steun bevond.

Afbeeldingen: 72374 – 72379 - 72416

Omschrijving toestand neus en tong van de drakenfiguur

Door de val van het voorwerp is schade aan de neus opgetreden. Deze is enigszins afgevlakt en er zijn krassen ontstaan. Verder bevindt zich op de neus aanslag van ijzerroest. De tong is verbogen en is deels losgeraakt. In het materiaal is enige scheurvorming opgetreden.

De tong, de kiezen en de binnenzijde van de bek van de draak zijn overdekt met een dikke waslaag.

Afbeeldingen: 72374 – 72394 – 72397 - 72398

Omschrijving toestand staart van de drakenfiguur

Bij de staart van de draak is eveneens sterke vervorming opgetreden. Deze is in zijn geheel naar één zijde gedrukt. Bij de aanzet van de staart aan het lijf is op meerdere plaatsen scheurvorming opgetreden. De staart is, mede door zijn gewicht en afmeting, nogal instabiel.

Afbeeldingen: 72371 – 72384 – 72422

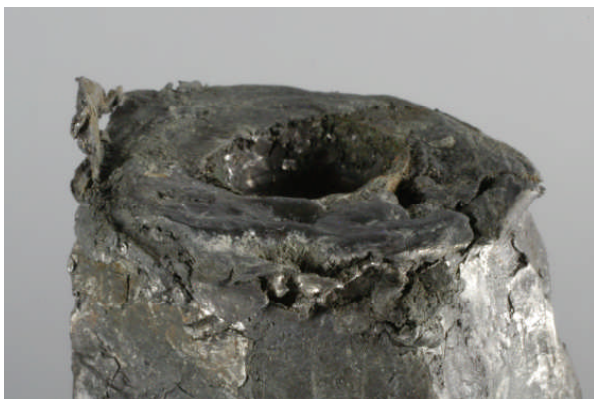
Omschrijving toestand sokkel van de drakenfiguur

De draak rust met het gehele gewicht direct op de sokkel en kan hierop bewegen. Door het gewicht en de frictie die bij het bewegen ontstaat is het materiaal aan de bovenzijde van de sokkel geplet en naar buiten gedrukt. Ook bij het bevestigingspunt aan de onderzijde van de draak is hierdoor vervorming opgetreden. Bij beide uiteinden heeft materiaalverlies plaatsgevonden.

De draak is door middel van een roestvrij stalen staaf in de sokkel geplaatst. De staaf is verlijmd in een boorgat. In de sokkel is eveneens een boorgat aanwezig.

Waarschijnlijk hebben deze gaten oorspronkelijk een grotere diameter gehad maar zijn deze later bij het aanbrengen van de stift opgevuld.

Omschrijving toestand sokkel van de drakenfiguur

De draak staat op een constructie van stalen kokers waarmee een rechthoekige ondersteuning is gemaakt. Hierop zijn blokjes van plexiglas aangebracht om op enkele punten de ondersteuning aan te passen en om te voorkomen dat de draak van de steun afschuift.

De loden draak kan echter bewegen op deze steun waardoor aan de onderzijde van de poten van de draak grote schade is opgetreden. De draak schuift met zijn hele gewicht op de plexiglazen blokjes en deze schaven in het zachte lood.

Bij alle vier de poten is hierdoor materiaalverlies opgetreden en zijn er diepe groeven ontstaan. Ook zijn grote delen van de versiering, die aan de onderzijde van de poten is aangebracht, verloren gegaan.

Verder is de stalen constructie waar de draak nu op staat te nadrukkelijk aanwezig. Deze lijkt de originele steun onder de draak in te kaderen en verstoort daardoor het zicht op het geheel.

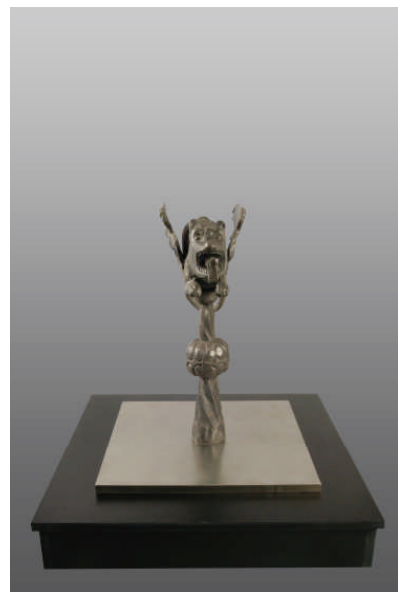
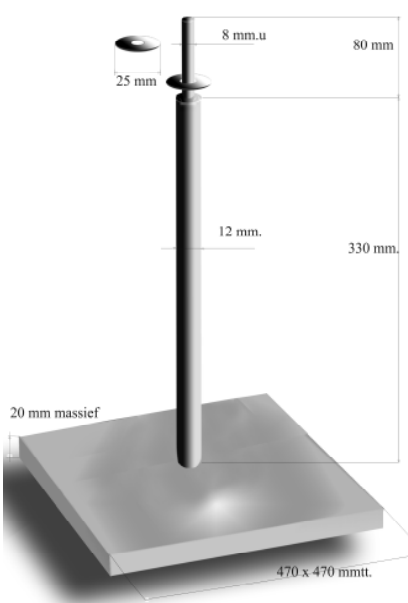

Nieuwe steun voor de drakenfiguur

Voor de loden draak is een nieuwe steun vervaardigd. Hierbij is een roestvrij stalen staaf op een eveneens roestvrij stalen bodemplaat aangebracht. Het bovenste deel van de staaf heeft een kleinere diameter dan het onderste deel van de staaf.

Als eerste is de sokkel over de staaf geschoven waardoor deze alleen zijn eigen gewicht hoeft te dragen. Daarna is de draak op het bovenste versmalde deel van de staaf geplaatst. Omdat eerst op de kraag van de staaf, tussen de sokkel en de draak, een schijf is aangebracht, wordt het gewicht van de draak direct overgebracht op de voetplaat. Hierdoor drukt het gewicht van de draak niet meer op de originele sokkel en kan verdere schade voorkomen worden. Om dit te kunnen uitvoeren zijn de bestaande gaten in de draak en de sokkel opgeboord. Bij de draak tot een diepte 80 mm. De sokkel is over de gehele lengte opgeboord. De onregelmatig gevormde ruimten tussen de draak en sokkel en tussen de sokkel en de bodemplaat zijn opgevuld met polysterhars zodat een stevige en stabiele verbinding is ontstaan. Omdat roestvrij staal en lood bij aanraking een elektrolytische corrosiewerking kunnen veroorzaken zijn de delen van roestvrij staal vooraf geïsoleerd met epoxyhars. Door het gewicht van de loden draak is het geheel topzwaar. Daarom is er voor gekozen om de grondplaat een evenredig gewicht te geven. Dit heeft tot gevolg dat het toch al zware geheel aan gewicht heeft toegenomen. Om de loden draak met de ondersteuning toch mobiel te houden is het geheel op een onderstel met zwenkwielen geplaatst.

Behandeling van de drakenfiguur

Het geheel is gereinigd waarbij de overvloedig aangebrachte was zo ver als mogelijk is verwijderd.

De verbogen delen zijn gecorrigeerd.

De aanwezige breuken zijn door middel van injectie verlijmd. Fijne scheurtjes zijn gefixeerd met cyanoacrylaat.

De openstaande breuken zijn voorzien van een aanvulling met voorgekleurde polyesterhars.

De vervormingen aan de bovenzijde van de sokkel en de onderzijde van de draak zijn zo ver als nog mogelijk was terug gevormd.

De vervormingen aan de onderzijde van de poten zijn eveneens zo ver mogelijk terug gevormd. De diepe groeven zijn voorzien van een opvulling. De versiering aan de onderzijde is voor zover deze nog waarneembaar was gecorrigeerd.

De aanvullingen zijn impregnerend verlijmd.

De aanvullingen en zichtbare verlijmingen zijn geretoucheerd in overeenstemming met de kleurschakering van het originele oppervlak.

Ter bescherming tegen eerste invloeden van buitenaf is de draak in zijn geheel behandeld met microwas.

De delen van de loden draak zijn met polyesterhars op de roestvrij stalen staaf vastgezet.

De bodemplaat is met tweezijdig klevende tape op het onderstel vastgezet.

Het onderstel is gemaakt van formaldehyde vrije MDF en is aan beide zijden voorzien van een harde kunststof laag. Alle kopse zijden zijn afgewerkt met een stootvaste kunststof band.

Loden drakenfiguur na restauratie

Vier aanzichten van de loden draak na restauratie

Afbeeldingen: 78789 – 78790 – 78791 - 78792

Loden drakenfiguur na restauratie

Linker en rechter zijde na restauratie

Afbeeldingen: 78787 – 78797